

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ АРХЕОЛОГІЇ

АРХЕОЛОГІЯ
І ДАВНЯ ІСТОРІЯ
УКРАЇНИ
Випуск 3

2010
КИЇВ

КОЛЕКЦІЇ НАУКОВИХ ФОНДІВ
ІНСТИТУТУ АРХЕОЛОГІЇ
НАН УКРАЇНИ

МАТЕРІАЛИ ТА ДОСЛІДЖЕННЯ

УДК 902/904(477)
ББК Т4(45)2/4я43
А 874

Серія присвячена публікаціям досліджень з археології та давньої історії України. Висвітлюються питання соціально-економічного розвитку та культурних зв'язків населення України у кам'яному та мідно-бронзовому віках, сторінки з історії киммерійців та скифів, матеріальна та духовна культура античних греків у Північному Причорномор'ї, етногенез та рання історія слов'ян, розвиток давньоруських міст і сіл. Видаються нові археологічні матеріали, розвідки з історії археології та архівні джерела. Для археологів, істориків, краєзнавців, учителів історії, студентів історичних факультетів, усіх, хто цікавиться давньою історією України.

Серия посвящена публикациям исследований по археологии и древней истории Украины. Освещаются вопросы социально-экономического развития и культурных связей населения Украины в каменном и медно-бронзовом веках, страницы по истории киммерийцев и скифов, материальная и духовная культура античных греков в Северном Причерноморье, этногенез и ранняя история славян, развитие древнерусских городов и сел. Издаются новые археологические материалы, разведки по истории археологии и архивные источники.

Для археологов, историков, краеведов, учителей истории, студентов исторических факультетов, всех, кто интересуется древней историей Украины.

A series is devoted to publications of investigations on archaeology and ancient history of Ukraine. Questions of social and economic development and cultural relations of the population of Ukraine in the Stone and Copper-Bronze Age, pages of Cimmerian and Scythian history, material and spiritual culture of antique Greeks in Northern Black Sea Coast, ethnogenesis and early history of Slavs, development of the Ancient Russian cities and villages are under observing. New archeological records, survey on history of archaeology and archival sources are being published.

This series is intended for archeologists, historians, regional specialists, teachers of history, students of historical departments and for all who is interested in ancient history of Ukraine.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ СЕРІЇ:

Толочко П. П. (голова), академік НАН України

Івакін Г. Ю. (заступник голови), член-кореспондент НАН України

Корвін-Піотровський О. Г. (відповідальний секретар), кандидат історичних наук

Залізник Л. Л., доктор історичних наук

Отроценко В. В., доктор історичних наук

Скорий С. А., доктор історичних наук

Крижицький С. Д., член-кореспондент НАН України

Козак Д. Н., доктор історичних наук

Моця О. П., член-кореспондент НАН України

РЕЦЕНЗЕНТИ ВИПУСКУ:

Михайлина Л. П., доктор історичних наук

Моця О. П., член-кореспондент НАН України

Терпиловський Р. В., доктор історичних наук

Збірка статей підготовлена колективом авторів — співробітників Інституту археології НАН України. Тематично дуже різні статті поєднують належність висвітлених у них матеріалів до колекцій Научних фондів ІА НАНУ. Хронологічний діапазон знахідок, аналіз яких включено до збірки, доволі великий, він охоплює період від енеоліту до пізнього середньовіччя, тобто висвітлює археологічні джерела з давньої історії України від IV тис. до н. е. до XV ст. н. е. Переважна більшість статей присвячена, перш за все, введенню у науковий обіг неопублікованих раніше матеріалів, а також аналізу вже відомих знахідок. Причому серед них є як артефакти, отримані більш ніж півстоліття назад, так і знахідки з нових надходжень до фондів ІА НАН України.

Сборник статей подготовлен сотрудниками Института археологии НАН Украины. Разные по тематике статьи объединяет принадлежность рассмотренных в них материалов к коллекциям Научных фондов ИА НАН Украины. Хронологический диапазон материалов, рассмотренных в сборнике, охватывает период от энеолита до позднего средневековья, освещая археологические источники по древней истории Украины от IV тыс. до н. э. до XV в. н. э. Статьи главным образом посвящены введению в научный оборот неопубликованных материалов, а также анализу уже известных коллекций. Причем, среди них есть как артефакты, полученные более полувека назад, так и находки из новых поступлений в фонды ИА НАН Украины.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ ВИПУСКУ:

Івакін Г. Ю. (відповідальний редактор), член-кореспондент НАН України

Блажевич Н. В. (відповідальний секретар)

Бурдо Н. Б., кандидат історичних наук

Горбаненко С. А., кандидат історичних наук

Отроценко В. В., доктор історичних наук

Русяєва А. С., доктор історичних наук

Сон Н. О., кандидат історичних наук

ISBN 978-966-02-5429-9 (серія)
ISBN 978-966-02-5661-3 (Вип. 3)

© Інститут археології НАН України, 2010

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
<i>СПИЦИНА Л. А.</i> Поселення Нижній Рогачик	5
<i>ВИДЕЙКО М. Ю.</i> Матеріали з розкопок поселення трипільської культури біля с. Немирівське Балтського району Одеської області.	12
<i>БЕЛЕНКО М. М.</i> Крем'яний матеріал з поселення Небелівка	15
<i>ОВЧИННИКОВ Э. В.</i> Расписная керамика каневской группы «Западного Триполья» (по материалам поселения хут. Незаможник)	18
<i>БУРДО Н. Б.</i> Реалистическая пластика трипольского поселения Майданецкое	27
<i>БУНЯТЯН К. П., НИКОЛОВА А. В.</i> Кургани ямної культури на трипільських поселеннях Доброводи і Тальянки	34
<i>ДЕНИСОВА А. А., ВИДЕЙКО М. Ю.</i> Сосуд со знаками из раскопок Молочанской экспедиции	51
<i>ЛЫСЕНКО С. Д.</i> Материалы тшинецкого культурного круга с поселения Ходосовка-Диброва (из исследований 1988—1989 гг.)	56
<i>ВИТРИК І. С., ДАНИЛКО Н. М.</i> Матеріали з двох поховань скіфського часу біля с. Мала Лепетиха на Херсонщині	64
<i>КАРНАУХ Е. Г., ДАНИЛКО Н. М.</i> Краснолаковая пелика из раннесарматского погребения у с. Лиманское	68
<i>БУЙСЬКИХ А. В.</i> Східногрецька та коринфська кераміка з Ольвії (за матеріалами розкопок під керівництвом Л.М. Славина).	70
<i>СОН Н. А.</i> Монеты из раскопок Тиры 80-х — 90-х гг. XX в.	77
<i>РУСЯЕВА А. С.</i> Граффити с именами владельцев сосудов из Ольвии (по данным коллекции из раскопок Л.М. Славина)	83
<i>ШЕВЧЕНКО Т. М.</i> Підвісні теракоти з Ольвії та їх використання в культовій практиці	94
<i>ПАШКЕВИЧ Г. О., ГОРБАНЕНКО С. А.</i> Палеоботанічні дослідження з пам'яток слов'янських культур. Каталог	105
<i>БЛАЖЕВИЧ Н. В.</i> Матеріали з досліджень дитинця Вишгорода 1972 р.	124
<i>КАРАШЕВИЧ І. В.</i> Середньовічні матеріали із розкопок Білгород-Дністровської експедиції 1946—1947, 1949—1950 рр.	129
СПИСОК СКОРОЧЕНЬ	136
НАШІ АВТОРИ	137